

Skriftlig eksamen

Klima-, energi- og miljøret – Ordinær eksamen vinter 2023/2024

Instruktioner

Spørgsmålene vil være grupperet i følgende emnekategorier: Klimaret, CSR-ret, energiret og miljøret.

Opgavens længde

Ved en individuel opgave må den samlede opgave maksimalt fylde 9 normalsider og 19.800 anslag. Hvis der skrives i grupper med 2 eller maksimalt 3 studerende, hæves antallet af sider med 3 sider pr. studerende (dvs. ved en gruppe med 3 studerende må der skrives en opgave på op til 15 sider og maksimalt 33.000 anslag). Fodnoter tæller med i antal anslag.

Se vedrørende krav til opgavens form, kilder mv. fagets Håndbog, der er tilgængelig på fagets hjemmeside på Brightspace.

Individuelt udarbejdet opgave

Ved en individuelt udarbejdet opgave skal der besvares 2 spørgsmål.

Den studerende skal vælge mindst ét spørgsmål inden for emnerne: Klima eller CSR, mens det andet spørgsmål frit kan vælges fra ét af de øvrige emneområder, dvs. energi, miljø og klima *eller* CSR. Der må således ikke vælges flere spørgsmål fra samme emneområde.

Gruppebaseret opgave (maks. 3 studerende)

Ved en gruppeopgave skal der besvares 3 spørgsmål.

Den enkelte gruppe skal vælge mindst ét spørgsmål inden for emnerne: Klima eller CSR, mens de øvrige spørgsmål frit kan vælges fra ét af de øvrige emneområder, dvs. Energi, miljø og klima *eller* CSR. Der må således ikke vælges flere spørgsmål fra samme emneområde.

Individuel bedømmelse af gruppeopgaver:

- Den enkeltes bidrag skal klart kunne udskilles med henblik på individuel bedømmelse.
- Der er ikke faste regler for, hvorledes dette skal gøres i praksis, men typisk sker individualiseringen ved angivelse af den enkeltes bidrag i indholdsfortegnelsen (brug eksamensnummer). Opgavens indledning, problemformulering samt konklusion anses for at være udarbejdet i fællesskab af gruppen og skal ikke individualiseres.
- Skrives opgaven i fællesskab, kan individualiseringen ved de øvrige afsnit fx ske ved at tildele gruppens medlemmer hvert andet afsnit. Tilføj herefter gerne, at opgaven er udarbejdet som en fælles opgave,

hvor A hhv. B (og C) har været særligt ansvarlig for færdiggørelsen af de angivne afsnit. Eller at A hhv. B (og C) har været ansvarlig for udarbejdelsen af udkast til de angivne afsnit, mens opgaven som helhed er revideret og færdiggjort i fællesskab (eller lignende formulering).

Se endvidere fagets Håndbog, der er tilgængelig på fagets hjemmeside på Brightspace.

Spørgsmål

Der stilles 2 spørgsmål inden for hvert emneområde (klimaret, CSR-ret, energiret og miljøret). Der er i alt 8 spørgsmål.

Emneområde klimaret

Spørgsmål 1: EU's lovgivningstiltag til forebyggelse af 'carbon leakage' (kulstoflækage)

'Carbon leakage' er et omdiskuteret emne i EU's klimapolitik, som skal ses i sammenhæng med, at beskyttelse af europæiske industriers konkurrenceevne er et af de sekundære mål for EU's klimalovgivning (se bl.a. slides til lektion 6).

Indled opgaven med en kort introduktion til 'carbon leakage'-begrebet. Redegør for, hvordan EU indtil i dag har forsøgt at bekæmpe 'carbon leakage' gennem direktiv 2003/87/EF om en ordning for handel med kvoter for drivhusgasemissioner (ETSD), henholdsvis hvordan det vil ændres med vedtagelsen af forordning (EU) 2023/956 om indførelse af en kulstofgrænsetilpasningsmekanisme (CBAM). Analysér herefter, hvordan de to retsakter komplementerer hinanden.

Husk, at der skal være en begrundet stillingtagen.

Husk også i hele opgaven at henvise til konkrete bestemmelser i retsakterne.

Spørgsmål 2: Paris-aftalen og CBDR-princippet

I præamblen til Paris-aftalen står der bl.a. følgende: "Parterne i denne aftale [...] om bestræber sig på at nå konventionens mål, og som følger dennes principper, herunder princippet om et retfærdigt grundlag og fælles, men differentieret ansvar og respektive muligheder i lyset af forskellige nationale forhold [...]".

Forklar, hvilken 'konvention' præambelen til Paris-aftalen henviser til. Redegør for det retlige forhold mellem disse to retsakter ('konventionen' og Paris-aftalen), samt hvordan de juridisk set spiller sammen, herunder i en historisk kontekst.

Analysér den rolle, som princippet om fælles men differentieret ansvar (CBDR princippet) spiller i Paris-aftalen. Brug mindst to nationalt bestemte bidrag (nationally determined contributions - NDCs) til at illustrere din analyse.

NDC'erne er tilgængelige her: <https://unfccc.int/NDCREG>.

Husk en begrundet stillingtagen i opgaven. Du/I skal i hele opgaven endvidere huske at henvise til de relevante bestemmelser i retsakterne.

Emneområde CSR-ret

Spørgsmål 3: Sammenkoblinger mellem forskellige CSR-baserede reguleringsværktøjer

Virksomheders sociale ansvar (corporate social responsibility, CSR) bliver i stigende grad reguleret af EU. Det nye direktiv om virksomheders bæredygtighedsrapportering (CSRD, direktiv 2022/2464) og forslaget til due diligence-direktivet om virksomheders bæredygtighed (CSDDD, COM/2022/71 final) er to af de seneste tilføjelser til EU's lovgivningsmæssige værktøjskasse på dette område.

Start din opgave med at introducere de to anførte EU-retsakter, herunder deres formål og indhold i hovedtræk. Analysér sammenhængen mellem reglerne om bæredygtighedsrapportering, risk-based due diligence og brugen af kommercielle kontrakter til bæredygtighedsmål.

Understøt din analyse med henvisninger til konkrete bestemmelser i de relevante retsakter og illustrér sammenkoblingerne ud fra et konkret og selvvalgt eksempel på en virksomhed.

Spørgsmål 4: Miljømærkning og -certificering

Miljømærkning og -certificering er en måde, hvorpå man kan gøre virksomheder ansvarlige for det miljømæssige fodaftryk fra deres produkter og aktiviteter.

Vælg to danske og/eller europæiske mærknings- eller certificeringsordninger. Den ene af de valgte ordninger skal være obligatorisk, og den anden skal være frivillig. Sammenlign dem i forhold til 1) deres formål og 2) den måde, de reguleres på (f.eks. hvilken form (er det f.eks. en lov) har den pågældende regulering, hvem er målgruppen, hvilke produkter er reguleringen rettet mod, er det en synlig mærkning/certificeringen, sanktioneres der for manglende overholdelse etc.?).

Analysér om – og i så fald hvordan – EU's forbrugerlovgivning, herunder særligt direktivet om urimelig handelspraksis (direktiv 2005/29/EF) og direktivet om visse aspekter af aftaler om salg af varer (direktiv 2019/771), kan anvendes til at håndhæve virksomheders overholdelse af de miljømærker/certificeringer, som I/du har valgt at analysere.

Emneområde energiret

Spørgsmål 5: Havvindmøller – spænder reglerne ben for den grønne omstilling?

Et bredt flertal i Folketinget blev i juni 2022 enige om energiaftalen ”Klimaaftale om grøn strøm og varme 2022”. Med aftalen er aftalepartierne blevet enige om at sikre rammevilkår, der kan muliggøre en firedobling af den samlede elproduktion fra solenergi og landvind frem mod 2030. Parterne er herudover blevet enige om at muliggøre udbud af mindst 4 gigawatt havvind til realisering senest i 2030 (<https://www.regeringen.dk/media/11470/klimaaftale-om-groen-stroem-og-varme.pdf>).

Redegør indledningsvis i opgaven kort for, hvad en energiaftale er, f.eks. med udgangspunkt i 2022-aftalen (se link ovenfor) eller 2018-energiaftalen (<https://kefm.dk/aftaler-og-politiske-udspil/energiaftalen>), herunder om en energiaftale har retlig betydning og, hvis ikke, hvilken betydning den så kan have.

Beslutningsprocessen for opstilling af vindmøller på havet følger af VE-lovens kapitel 3, som indgår i et komplekst samspil med miljøvurderingslovens regler. Redegør for beslutningsprocessen for lokalisering af vindmøller på havet. Inddrag evt. sondringen mellem havmølleparker, der etableres efter udbud på bestemte lokaliteter og åben dør-ordningen.

Vurdér og diskutér herefter, hvordan lovgivningen, herunder f.eks. miljøvurderingsprocessen eller VE-lovens regler, kan ’spænde ben’ for havvindmølleprojekter gennem et eller flere eksempler herpå.

I analysen kan inddrages Energiklagenævnets afgørelse i sagen om Aflandshage Vindmøllepark (<https://ekn.naevneneshus.dk/afgoerelse/4784fbde-86fa-4d7f-a2ec-a1eb68c25de6?highlight=22%2F16746>, Energiklagenævnets afgørelse i sag 22/16746 af 4. juli 2023). Bemærk, at afgørelsen er behandlet i undervisningen i forbindelse med lektion 16 samt virksomhedsbesøget.

I analysen kan også inddrages Energiklagenævnets afgørelse af 20. december 2018 i sagen om Vesterhav Syd Havvindmøllepark. Afgørelsen indgår i materialet til lektion 16 og er behandlet i forbindelse med undervisningen.

Husk en begrundet stillingtagen.

Du/I skal i hele opgaven også huske at henvise til de relevante bestemmelser i den anvendte lovgivning.

Spørgsmål 6: Statsstøtte

Statsstøtte anses kun for at fremme en økonomisk aktivitet i artikel 107, stk. 3, litra c’s forstand, såfremt støtten har en tilskyndelsesvirkning.

Med fokus på betydningen af ”arbejdets påbegyndelse”, som defineret i bekendtgørelse om investeringsstøtte til forsøgsmøller på land, BEK nr. 675 af 02/06/23, § 7, nr. 4, jf. § 3, nr. 1, jf. Den Generelle Gruppefritagelsesforordning artikel 2, nr. 23 skal du/I gøre følgende:

Analysér med udgangspunkt i Den Generelle Gruppefritagelse, artikel 6, (Kfo 651/2014 med senere ændringer) og Kommissionens retningslinjer for statsstøtte til klima, miljøbeskyttelse og energi 2022 (EUT 2022 C 80/1), afsnit 3.1.2., under hvilke omstændigheder der foreligger tilskyndelsesvirkning, samt om der er en forskel på kravene i de to bestemmelser.

Husk, at der skal være en begrundet stillingtagen.

Du/I skal endvidere huske at henvise til de relevante bestemmelser i hele opgaven.

Emneområde miljøret

Spørgsmål 7: Miljøgarantien

Direktiver og forordninger vedtaget med hjemmel i TEUF art. 114, stk. 1, (det indre marked), udgør som udgangspunkt en totalharmonisering af det regulerede område, så der i princippet gælder det samme i hele EU. Den såkaldte "miljøgaranti" i TEUF art. 114, stk. 4-6, udgør imidlertid en undtagelse hertil.

Analysér indholdet af miljøgarantien, f.eks. med inddragelse af Kommissionens afgørelse (EU) 2020/1178 (cadmium-afgørelsen, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32020D1178>).

I forbindelse med analysen kan du/I f.eks. komme ind på de to forskellige typer af miljøgarantier i hhv. TEUF art. 114, stk. 4 og stk. 5, herunder kriterierne for, at medlemsstaterne kan anvende dem. Du/I kan også komme ind på, hvordan Kommissionen prøver, om medlemsstaterne lever op til disse kriterier.

Bemærk, at cadmium-afgørelsen er behandlet i undervisningen i forbindelse med lektion 3.

Du/I skal huske at henvise til de relevante direktivbestemmelser i hele opgaven.

Spørgsmål 8: Planhierarkiet og vindmølleplanlægningsbekendtgørelsen

Planloven fastlægger et hierarki mellem de forskellige planinstrumenter. Plansystemet er således undergivet et rammestyringsprincip, som medfører, at kommune- og lokalplaner ikke må stride mod planer på et højere niveau. Ministeren er desuden tillagt nogle retlige styringsværktøjer i forbindelse med planlægning efter planloven. Reglerne skal sikre, at de overordnede interesser og politiske prioriteringer bliver varetaget i de enkelte lokalplaner.

Redegør kort for de centrale planinstrumenter (landsplandirektiver, kommuneplaner og lokalplaner) og deres retsvirkning, herunder i hvilket omfang de forpligter myndigheder og er bindende for borgerne. Analysér og vurdér planlovens rammestyringssystem. Inddrag i analysen de relevante bestemmelser i planloven (lovbekendtgørelse nr. 1157 af 01/07/2020).

Analysér og diskutér med udgangspunkt i vindmølleplanlægningsbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 923 af 06/09 2019, <https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2019/923>), hvordan bekendtgørelsen sikrer en varetagelse af hensyn til nabobeboelser, herunder om der er en tilstrækkelig varetagelse af nabohensyn.

Inddrag eventuelt Planklagenævnets afgørelser om bl.a. dispensation fra lokalplan i sagen om Mådemøllerne i Esbjerg Kommune (Planklagenævnets afgørelse af 23. januar 2018, <https://pkn.naevneneshus.dk/afgoerelse/96528dd2-2a0f-4c8d-ac2c-bef192a488ea?highlight=m%C3%A5de%20m%C3%B8ller> og Planklagenævnets afgørelse af 2. december 2019, <https://pkn.naevneneshus.dk/afgoerelse/83a0f0eb-85e7-4e45-9990-812f5629bc4c?highlight=m%C3%A5de%20m%C3%B8ller>). Afgørelserne er behandlet i undervisningen i forbindelse med lektion 14.

Bemærk at der i afgørelserne henvises til den tidligere vindmølleplanbekendtgørelse (bekendtgørelse nr. 1590 af 10/12 2014, <https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2014/1590>).

Husk en begrundet stillingtagen.

Du/I skal i hele opgaven også huske at henvise til de relevante bestemmelser i den anvendte lovgivning.